

ЗАНЯТТЯ № 14

Тема: Симптоми та синдроми при захворюваннях інших залоз внутрішньої секреції. Цукровий діабет. Невідкладна допомога у разі діабетичної та гіпоглікемічної ком.

1. Актуальність теми: серед захворювань ендокринної системи на сьогоднішній час особливо поширеним є цукровий діабет. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я цукровий діабет відноситься до глобальних медико-соціальних проблем. Це обумовлено не лише прогресуючим зростанням кількості хворих на цукровий діабет, а й з надзвичайно високим ризиком розвитку ускладнень, які призводять до втрати працездатності, інвалідизації та смертності цієї категорії хворих. Це захворювання мають близько 425 мільйонів людей у світі, з них [майже 1,3 мільйона](#) – в Україні. За офіційною статистикою, у 2017 році діабет діагностували у 104 тисяч українців. Це на 2% більше, ніж у 2016 році. Згідно з даними уряду, у період з 2007-го до 2017-го кількість хворих на діабет в Україні збільшилася удвічі. Однак, як показують результати епідеміологічних досліджень, реальні цифри у 2-2,5 рази вищі внаслідок недіагностованих випадків хвороби. Втім, і світова статистика показує зріст захворюваності: за даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, якщо у 1980 році в світі на діабет хворіли 108 мільйонів людей, то в 2014-му ця цифра становила вже 422 мільйони. При цьому 1,6 мільйона смертей у 2016 році ВООЗ напряму пов'язує з цією хворобою. За даними МОЗ, майже 3% первинної інвалідності в дорослих людей в Україні – це наслідок захворювання на діабет. При цьому вчасне діагностування називають одним зі способів уникнути ускладнень.

2. Навчальні цілі заняття:

Знати:

- анатомію ендокринної системи;
- нормальну фізіологію ендокринної системи;
- основи нейрогуморальної регуляції функцій організму;
- фізіологію обміну речовин і енергії;
- основний обмін і кислотно-лужну рівновагу організму;
- патологічну анатомію і патологічну фізіологію ендокринної системи;
- методи клінічного обстеження хворих з цукровим діабетом;
- діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з цукровим діабетом;
- симптоматологію цукрового діабету;

- основні принципи першої медичної допомоги у разі виникнення невідкладних станів за наявності цукрового діабету.

Вміти:

- зібрати анамнез;
- провести загальний і детальний огляд хворих з патологією ендокринної системи;
- провести пальпацію підшлункової залози;
- виявляти клінічну симптоматику цукрового діабету, надниркової недостатності та ускладнень, які можливі при них;
- надавати невідкладну допомогу при діабетичній і гіпоглікемічній комах;
- інтерпретувати результати лабораторних досліджень, що використовуються для діагностики цукрового діабету.

Оволодіти:

- навичками самостійного клінічного обстеження хворих з основними синдромами патології ендокринної системи;
- інтерпретацією даних лабораторних та інструментальних методів обстеження хворих з захворюваннями ендокринної системи;
- навичками розпізнавання симптомів та синдромів даної патології.

3. Виховна ціль: полягає у підкресленні важливості розуміння того, що профілактика розвитку діабету, особливо діабету II типу – це, по суті, рекомендації зі здорового способу життя – контроль за вагою тіла, адекватна фізична активність, відмова від куріння та алкоголю і здорове харчування. Крім того, велике значення має формування у студентів високого професіоналізму, професійної відповідальності, високих моральних якостей та засад медичної етики і деонтології.

4. Міждисциплінарна інтеграція:

Попередні дисципліни:

- біохімія;
- нормальна анатомія;
- нормальна фізіологія;
- гістологія;
- патологічна анатомія;
- патологічна фізіологія;
- променева діагностика.

Наступні дисципліни:

- фармакологія;
- внутрішні хвороби;
- ендокринологія;
- функціональна діагностика;
- поліклінічна справа;
- сімейна медицина;
- соціальна медицина, економіка та організація охорони здоров'я.

Внутрішньопредметна інтеграція:

- основні синдроми аритмій;
- синдроми ішемічної хвороби серця;
- синдроми ураження міокарда і перикарда;
- синдроми артеріальної гіпертензії;
- синдроми захворювань печінки і підшлункової залози;
- синдроми захворювань органів сечовиділення.

5. Зміст теми заняття:

1. Синдром цукрового діабету.
 - 1.1. Поняття про етіологію та чинники ризику.
 - 1.2. Основні клінічні прояви.
 - 1.3. Перебіг захворювання та можливі ускладнення.
 - 1.3.1. Діабетичні ангіопатії.
 - 1.3.2. Діабетична кома. Принципи невідкладної допомоги.
 - 1.3.3. Гіпоглікемічна кома. Принципи невідкладної допомоги.
 - 1.4. Методи діагностики цукрового діабету та його ускладнень.
2. Синдром недостатності надниркових залоз.
 - 2.1. Гостра надниркова недостатність: клініка, основні принципи невідкладної допомоги.
 - 2.2. Хронічна надниркова недостатність: клініка, основні принципи лікування.
 - 2.3. Лабораторно-інструментальні дослідження при наднирковій недостатності.

6. План та організаційна структура заняття:

Підготовчий етап (10 % часу)

Організація заняття.

Визначення навчальних цілей та їх мотивація.

Контроль вихідного рівня знань.

Основний етап (75 % часу)

1. Самостійна робота студентів у палатах: розпитування тематичних хворих, загальний і детальний огляд, повне обстеження по системах органів.

2. Розбір результатів самостійної роботи студентів.

Студенти доповідають викладачу в присутності всієї групи анамнез та дані фізичного обстеження призначеного для курації хворого з цукровим діабетом, патологією надниркових залоз, відзначаючи найбільш характерні прояви даної патології.

3. Ознайомлення студентів з результатами лабораторно-інструментальних обстежень хворого за даними історій хвороби.

4. Інтерпретація даних лабораторних та інструментальних обстежень тематичних хворих.

5. Виявлені під час обстеження хворих симптоми студенти групують у відповідні клінічні синдроми.

Заключний етап (15 % часу)

Контроль і корекція рівня професійних вмінь і навичок.

Контрольні питання:

1. Основні чинники ризику розвитку цукрового діабету.
2. Найчастіші скарги хворих на цукровий діабет.
3. Основні клінічні форми цукрового діабету.
4. Які зміни з боку судин виникають при цукровому діабеті?
5. Які лабораторні обстеження необхідно проводити хворому на цукровий діабет?
6. Що таке проба з навантаженням глюкозою і яке її діагностичне значення?
7. Що таке підвищення рівня глікемії натще?
8. Що таке зниження толерантності до глюкози?
9. Які показники рівня глюкози крові (натще, через 2 год. після навантаження глюкозою) свідчать про цукровий діабет?
10. Коли з'являється глюкозурія?
11. Що таке рубеоз?
12. Що таке інсулінова ліподистрофія?
13. Клінічна картина діабетичної коми. Невідкладна допомога.
14. Клінічні ознаки гіпоглікемії.
15. Клінічна картина гіпоглікемічної коми. Невідкладна допомога.
16. Дієта хворих на цукровий діабет.

17. Основні клінічні прояви гострої і хронічної недостатності кори надниркових залоз.

Підведення викладачем підсумків заняття.

Домашня самопідготовка:

1. Методи дослідження хворих з патологією ендокринної системи.
2. Основні синдроми у випадках ураження надниркових залоз, підшлункової залози.
3. Цукровий діабет: етіологія та патогенез, симптоматика, принципи лікування.
4. Синдроми гострої та хронічної недостатності кіркового шару надниркових залоз.
5. Невідкладна допомога у разі діабетичної та гіпоглікемічної ком.

Література:

1. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 5-е вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – С. 489–498, 503-506.
2. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 3-є вид., виправл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – С. 489–498, 503-506.
3. Основи внутрішньої медицини: Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Яворський О.Г., Нейко Є.М. та ін.; за ред. проф. О.Г. Яворського. – 2-е вид. – К.: Здоров'я, 2004. – С.450-457, 462-465.
4. Яворський О.Г., Ющик Л.В. Пропедевтика внутрішніх хвороб у запитаннях і відповідях. К.: Здоров'я, 2003. – С. 129–147, 220-307.
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб /Децик Ю.І., Нейко Є.М., Пиріг Л.А. та ін.; за ред. проф. Ю.І.Децика. – 1-е вид. – К.: Здоров'я, 2000. – С.452-459, 463-467.
6. Яворський О.Г. Навчальний DVD-фільм «Пальпація, перкусія, аускультация». Українською й англійською мовами. – 2005.
7. Яворський О.Г. Схема історії хвороби (для студентів III курсу). – Львів, 1992. – 16 с.
8. Новосад А.Б., Буфан М.М., Короткий В.В. Навчальна історія хвороби. Методичні вказівки для студентів III курсу медичного факультету. – Львів, 2019. – 20 с.
9. Короткий В.В., Новосад А.Б. Комп'ютерні тести з пропедевтики внутрішніх хвороб. – Київ: Здоров'я, 2001. – с. 133-137.